

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

У АПРИЛУ ПРЕМИЈЕРА, У МАЈУ И ПОЧЕТКОМ ЈУНА ЗНАЧАЈНА ГОСТОВАЊА

Светски Дан игре и свет у Београду

Светски дан игре, који се традиционално обележава 29. априла, је важан дан за Балет Народног позоришта не само због празника игре, већ и због вечерашње премијере два једночина балета на Великој сцени Народног позоришта. Кореографију балета „Viva la vida!“ потписује солиста београдског Балета Александар Илић, а аутор балета „Интервал“ је Зоран Марковић. Млади аутори су на савремену музику осмислили кореографије које ће уз досадашњи класични и неокласични балетски репертоар наше Куће, наћи своје место у оквиру савремене игре. У мају нас очекују и значајна гостовања театара из иностранства. Позориште Драматен из Шведске гостује са представом „Хамлет“ у режији Стафана Валдемара Холма, Национални театар из Солуна са „Краљем Лиром“ редитеља Статиса Ливатиноса, а Коцаели градски театар из Измита (Турска) са представом „Дервиш и смрт“ Меше Селимовића у драматизацији Небојше Брадића и режији Нарулаха Тунцера.

(Види стр. 2, 4 и 5)

КРАЉЕВСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ „ДРАМАТЕН“
СТОКХОЛМ, ШВЕДСКА - 4. и 5. мај

ХАМЛЕТ

НАЦИОНАЛНО ПОЗОРИШТЕ СЕВЕРНЕ ГРЧКЕ
СОЛУН, ГРЧКА - 29. и 30. мај

КРАЉ ЛИР

КОЦАЕЛИ ГРАДСКИ ТЕАТАР
ИЗМИТ, ТУРСКА - 2. јун

ДЕРВИШ И СМРТ

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

вечерње
НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
КАРТЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ МАЈУ ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
20%

ПОКЛОН НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА
ЧИТАОЦИМА ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
ПО ДВЕ КАРТЕ ЗА ГОСТОВАЊА
ПРЕДСТАВА ТЕАТАРА ИЗ
ШВЕДСКЕ, ГРЧКЕ И ТУРСКЕ
ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
30%

ЉУБАВ У ТРАНЗИЦИЈИ

На Сцени „Раша Плаовић“ од друге половине марта, увелико трају проба комада „Роналде, разуми ме“ (награда за најбољи текст на конкурс Стеријиног позорја за 2008) Филипа Вујошевића у режији Ане Томовић, која је направила и избор музике за представу. Премијера се очекује 19. маја. Глумачку екипу чине: Милош Ђорђевић, Мирјана Ђурђевић, Андреј Шепетковски, Небојша Кундачина, Златија Ивановић и Немања Оливерић. Сарадници на представи су и Љерка Хрибар (сценограф), Момирка Баиловић (костимограф), Да-

мјан Кецојевић (сценски покрет), Маја Пелевић (драматург), Балша Ђого (видео радови)... О овом комаду који се бави врло актуелном темом, Маја Пелевић каже: „Драма се бави судбинама људи са маргине у транзиционој Србији, њиховом навикавању на сурови капитализам, њиховим сновима и надањима и тражи одговор на питање: да ли има љубави у транзицији?“.

С. Ж.

МЛАДИ КОРЕОГРАФИ

Премијера два једночина балета „Интервал / Viva la Vida!“ одржаће се вечерас на Великој сцени са почетком у 19.30 часова, у оквиру Програма „Млади кореографи“. У балету „Интервал“ наступају Сања Нинковић, Тамара Ивановић, Олга Олћан, Милица Јевић, Јовица Бегојевић, Никица Крлуч, Милош Кеџман и Милош Исаиловић, а у балету „Viva la Vida!“: Милица Безмаревевић, Душанка Ђорђевић, Ана Иванчевић, Милица Јевић, Ивана Козомара, Сања Нинковић, Олга Олћан, Тамара Ивановић, Светозар Адамовић, Јовица Бегојевић, Игор Чупковић, Милош Кеџман, Никица Крлуч, Милан Рус, Чедомир Радоњић, Горан Станић, Михајло Стефановић и Небојша Станковић.

Сценограф је Борис Максимовић, док су ауторке костима Катарица „Интервал“, а Олновић за балет „Viva la Vida!“.

Прва реприза биће изведена 30. априла.

Б. К.

СВЕТ БАЛЕТА

Уфоајеу Народног позоришта, вечерас у 18 часова, изложбом балетских фотографија, биће обележено 10 година емисије „Свет балета“. Аутор изложбе је Срђан Михаић а аутор и водитељ емисије Дрина Дурић. О емисији ће говорити: Милица Зајцев балетски критичар, Владимир Логунов кореограф, Дејан Савић директор Опере Народног позоришта и Весна Дедић новинар. „Свет балета“ тренутно је једина емисија у нашим медијима која је посвећена балетској уметности. Настала је на ТВ Политика, а сада је на програму Арт телевизије (средом у 20 часова). Балерина Дрина Дурић, аутор емисије, покушава гледаоцима да открије и приближи тајне балетске уметности. О игри она разговара са играчима, кореографима, али и са уметницима којима је покрет врло битан.

Р. П. Н.

ПОСЛАНИЦА АКРАМА КАНА

Дан посвећен Игри

Зашто је баш 29. април установљен као Светски дан игре? Вероватно мало људи зна да је баш тог дана, давне

1727. године рођен Жан Жорж Новер (Jean-Georges Noverre), француски играч и балет мајстор, а пре свега велики реформатор игре. Тај храбри и креативни господин чији су пријатељи, између осталих, били Моцарт и Волтер, усудио се да критикује тадашњи приступ класичној игри. Борио се за поштовање индивидуалности играча, експресију у игри, а против стереотипа и застарелих музичких стилова, као и старомодне кореографије. Инсистирао је и на повезаности костима, декора и светла са радњом на сцени, а значајна

је и његова борба за укидање маски, тако да су његове идеје веома важне и за развој сценске шминке, односно истицање лица играча. Иако је често био критикован од стране својих савремени-

ка, Новерове идеје живе и даље, а надживеле су и његове балете који се не изводе већ више од два века. Жан Жорж Новер је умро 1810. године.

Међународни савет за игру који се налази под окриљем UNESCO-а, установио је 1982. године, рођендан Ж.Ж. Новера, као датум којим ће се свечано обележавати Светски дан игре. У Србији се овај дан обележава од 1993. године. Установљена је и лепа пракса којом сваке године једна позната личност из света игре шаље поруку која обилази свет. Ове године, та част припала је младом играчу и кореографу Акраму Кану, Британцу који је пореклом из Бангладеша. Списак његових претходника свакако је импозантан јер га, између осталих, чине Јури Григоровић, Маја Плисецка, Морис Бежар, Вилијем Форсајт...

■ Бранкица Кнежевић ■

Акрам Кан

ИНТЕРВЈУ | МИЛОРАД МИШКОВИЋ, БАЛЕТСКИ УМЕТНИК

Фондација за младе

На Великој сцени Народног позоришта у Београду, 12. априла одржано је вече посвећено познатом балетском уметнику Милораду Мишковићу. Публици је представљена монографија „Играти живот, Милорад Мишковић, 60 година каријере“, у издању Архива града Београда. У оквиру Гала концерта који је посвећен уметнику наступили су: Емануел Гат – кореограф и играч из Париза, Балет Народног позоришта са одломком из балета „Дон Кихот“ и Ансамбл народних игара и песама „Коло“.

У емотивно надахнутом обраћању публици Милорад Мишковић, који живи и ради у Паризу, најавио

је формирање фондације за балетске уметнике што је привукло велику пажњу присутних. Заузет бројним активностима у Београду, господин Мишковић је успео да нађе времена и обавести нас о активностима везаним за формирање прве фондације ове врсте у Србији.

Знамо да у свету постоје фондације познатих играча (Рудолф Нурејев, Серж Лифар, Антон Доллин, итд.) које помажу различите активности везане за професионалну балетску игру, као што су балетска такмичења, школовање и усавршавање, играчки фестивали и пројекти, и заиста је охрабрујуће да се у време, за које се не може рећи да обећава,

Овогодишњу посланицу написао је кореограф Акрам Кан (Akram Khan).

„Овај врло посебан дан, Светски дан игре, посвећен је језику који свако на овоме свету може да говори, језику нераздовојивом од наших тела и душа, наших предака и наше деце.“

Овај је дан посвећен сваком богу, учитељу и прародитељу који су нас подучавали и надахњивали. Свакој песми, импулсу и тренутку који су нас подстакли на покрет.

Посвећен је маленом детету које жуди да се креће попут његове звезде, и мајци која каже, „Ти то већ можеш“.

Овај је дан посвећен сваком телу сваке вере, боје и културе која уноси традицију своје прошлости у приче садашњости и у снове будућности.

Овај је дан посвећен Игри, њеној неизмерној количини дијалеката и несагледивој моћи да изрази, трансформише, уједини и одушеви.“

догоди овако важна ствар за балет у Србији.

Све идеје настају из искуства. Такође потребна је и временска дистанца. Заједно са мојом супругом, Нитом Сервин Мишковић, која је иначе из Даласа, већ десетак година покушавам да реализујем ову идеју. Захваљујући бројним познанствима у свету окупимо врло брзо људе око овог пројекта.

Фондација већ од свог почетка има зацртан интернационални карактер.

Сва документа око оснивања фондације су потписана и она ће имати своје седиште у Београду, Паризу и Даласу и функционисаће кроз три паралелна комитета у сваком од градова. Већ наредних дана

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | ДАРИЈАН МИХАЈЛОВИЋ, РЕДИТЕЉ

Деконструкција опере

Редитељ Даријан Михајловић поставио је на сцену Народног позоришта Вердијеву оперу „Моћ судбине“ чија је премијера одржана 11. априла. После великог броја позоришних режија и бројних награда које је добио, ово је трећи пут да Даријан Михајловић режира оперу. Његов приступ опери као класичном музичком делу несвакидашњи је и никога не оставља равнодушним. За режију Вердијевог „Макбета“ у Српском народном позоришту 2002. године добио је Годишњу награду Позоришта за најбољу представу у целини.

Како сте дошли на идеју да оперу поставите као снимање шпанске серије?

Прича је прилично једноставна, има свој почетак у Севљи и у данашње време је било најпогодније да се све пребаци у контекст шпанске серије, односно снимања једне шпанске серије што ми је технички отворило неке могућности за даљи рад. Опера је написана у XIX веку и већ тада је критика констатовала да је прича танана, да има неразумљивих делова, тако да је сама фабула доживела ревизије и то је доказ да сам био у праву.

Мислите ли да такав приступ приближава оперу новој публици?

Мени је увек важно да се обратим онима који ће тек доћи у оперу јер је моја мисија, када режирам оперске представе а то не радим често, да померим ствари. После представе „Макбет“ за коју је тадашња јавност констатовала да је померила стандарде и била врло провакативна и овога пута ми је био

изазов што радим једну представу као што је „Моћ судбине“.

Из ове режијске концепције проистекла је и врло интересантна сценографија која је, наизглед, оскудна али оно што видимо на видео зиду даје потпуно супротан утисак...

Питање је и терминолошко. Врло је важно направити дистинкцију између тога шта је сценографија, а шта декор. Ова представа нема велики декор али има велику сценографију. Слика на видео зиду надомешћује декор и када се сниме макете, када се певачи ставе у тај контекст и све то споји, добија се изузетно сценографско решење које је урадио Александар Денић. Хтели смо да направимо деконструкцију опере, нешто што би био оперски пандан представи „Иза кулиса“ Мајкла Фрејна. Све то што смо деконструира-

сали у прва два чина, вратили смо поново у илузионистички театар у трећем и четвртном чину у чему мислим да смо успели с обзиром да смо изазвали емоцију код публике. Тим емпатијским моментом представе на крају смо се опет вратили у позориште што је била игра, јер опера као музичко-сценско дело захтева да нешто буде живо и игриво.

Али и да преокренете целу ствар, јер на самом крају када сте публику већ довели до суза, настаје обрт...

Да, то је последњи обрт који је утемељен у првој Пијавеовој верзији из 1863. године. Моменат када се Алваро убија поставио сам тако да у тренутку када узима пиштољ да се убије ми прекидамо илузију и враћамо оперу иза сцене. Тај тренутак деконструкције, тај последњи обрт је исто толико емотиван

Верди и његов либретиста Франческо Марија Пијаве су се бавили оним комадима који третирају власт, моћ, политику, а у случају ове опере чак и дискриминацију, и стављају их у одређени политички контекст њиховог времена и простора. Мислим да је приступ, када се ради Верди, у томе да нађете шта би то данас значило у политичком смислу.

као и моменат убиства Леоноре. Ми се иза кулиса враћамо у један интимни и приватни свет певача ко-

ји је такође богат, маштовит и занимљив гледаоцима као и сама радња опере.

Да ли је закључак, пошто смо чули да је видео зид скуп, да заправо опера не може да прође без значајних инвестиција?

Опера је једно грандиозно музичко-сценско дело и негде новац морате да потрошите. Ми смо хтели да га потрошимо на видео зид који је последња технолошка реч када говоримо о једном медију који се користи за „живе“ наступе; он је када је реч о режијском, сценском мишљењу централни део те опере. Опера је скупа сама по себи и ко жели да је има и да у њој ужива мора да буде спреман на то да је то уметност која кошта. С друге стране, она много тога и пружа и ја сам сигуран да је београдска публика добила једно свеже дело. Видео зид гледате на другачијим музичким и комерцијалним догађајима али не и у опери. Опера би требало да тражи више и да добије више.

Пошто и у свету постоји проблем популаризације опере, спомињали сте видео линк...

То би заиста било по први пут у свету да се опера преноси уживо на некој телевизији. Када кажем уживо не мислим да је преносимо тако што ћемо да је снимамо па да је преносимо, што је много горе него када сте у сали. Она се прави за тај видео зид и идентично је да ли сте у сали, или гледате на телевизији пренос са видео зида. Тиме би се добио још један нови квалитет јер би неки детаљи могли боље да се виде када сте код куће. То није велика инвестиција, а мислим да је врло занимљиво као експеримент.

■ Вања Косанић ■

Таленте

Наша земља обилује талентима. Ако талент није испраћен стручно вођеним радом и одређеним циљем од њега нема много користи. Сувише талента може да буде и лоше јер се расипа на разне стране без циља. Проблем код наших људи је што ретко стижу до тог зацртаног циља. Фондација, коју креирамо за младе таленте, отпочеће рад баш овде, у Београду.

када се вратим у Париз, разговараћу са Пјером Карденом који већ много година инвестира и помаже младе таленте, као и многим другим личностима из Француске. Са супругом одлазим у Далас овог лета и тамо, такође, покрећемо ствари око фондације. У Даласу ће се одржати промоција књиге, ове исте монографије, и изложба.

Ко ће бити корисници стипендија?

Фондација ће преузети на себе усавршавање балетских и играчких талената који су већ завршили школовање у Београду. Они би требало да наставе да раде једну годину на некој од еминентних играчких академија у свету. Млади, који

имају капацитет солисте могли би тако да истражују границе сопствене перфекције у техници. То би за њих било огромно искуство које би потом доносили у нашу земљу. Младим солистима потребно је да раде са великим кореографима, највећим педагозима. Постоје велике школе балета у Европи у Хамбургу, Минхену, Штутгарту, Лозани, Паризу, Кану и наравно у Русији. Стипендије би на самом почетку биле намењене једном младом играчу и балерини, једном модерном играчу, једном кореографу и једном педагогу. Касније ће се број места сигурно увећати. Нарочито бих желео да наш балет добије ову подршку. Сматрам да би балетски пар ко-

ји је играо на Гала концерту у „Дон Кихоту“, Бојана Жегарац и Јовица Бегојевић, требало да буду први који ће искористити овакву шансу. Важно је погледати и различите представе у свету и кроз рад доћи до новог искуства у професионалној наδοградњи и усавршавању.

Моји најближи сарадници ће много помоћи у овом послу. Наравно, неопходна је велика сарадња између институција, пре свега Министарства за културу, Скупштине града Београда, Народног позоришта, Балетске школе, као и Удружења балетских уметника, које укључује играче савремене игре и Фестивала игре, а који тако успешно делује.

■ Милош Дујаковић ■

ГОСТОВАЊЕ ДРАМАТЕНА У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

ИНТЕРВЈУ | НАТАША ЈОВИЋ ТРИВИЋ, МЕЦОСОПРАН

Славље у част позоришта

Сарадња Народног позоришта са Драматеном (Краљевским драмским позориштем из Стокхолма), наставља се према пре шест година договореном, а сада већ добро увежбаном програму: театри размењују представе на крају позоришне сезоне, сваке године, наизменично, а уметничке дирекције и продукцијски тимови у међувремену организују низ других активности. Народно позориште је до сада у Стокхолму наступило са „Госпођом Министарком“ Бранислава Нушића, у режији Јагоша Марковића и Софокловим „Царом Едипом“, у режији Виде Огњеновић, а Драматен је у Београду приказао Стриндбергову „Игру ватром“ и Шекспировог „Макбета“, обе у режији Стафана Валдемара Холма. Ове године, Драматен ће на Великој сцени Народног позоришта извести две представе Шекспировог „Хамлета“, у „провокативној и забавној“ поставци Стафана Валдемара Холма, како представу сажето описује критичар Wall Street Journala (који као и велики број других светских листова најављује и гостовање у Београду). Овога пута, уместо већ устаљеног термина – почетак јуна, Драматен долази раније: две представе „Хамлета“ биће изведене 4. и 5. маја. Разлог за ову промену је што се у „старом“ термину у Драматену одвија позоришни догађај првог реда: од ове године крајем маја и почетком јуна одржава се Међународни фестивал Ингмара Бергмана!

О читању „Хамлета“ као „интимне приче“ опширно се цитирају речи редитеља: „У Хамлету се све већ догодило или се управо сада дешава. (...) На крају драме Хорације нема много избора. Он је у ситуацији којој, у потпуности недостају нијансе: 'Испричај или умри!' У овој дилеми је сажета не само главна тема драме, већ и суштина позоришне уметности, па и суштина смрти. Претпостављам да је разлог што се Хамлет назива 'драмом над драмама' налази управо у овој, скоро метафизичкој димензији једног бескомпромисног 'сада' и једног бескомпромисног 'после'. Тек када се наша лична смрт подудари са смрћу последњег приповедача бићемо заиста мртви, а са нама и прича.“

Хамлета игра Јунас Малмшо којег смо већ могли да видимо у „Игри ватром“ његовог, како глумца каже, омиљеног писца Аугуста Стриндберга. Овај глумца који се појавио као млада звезда последње представе коју је Бергман режирао у Драматену 2002. го-

Из представе „Хамлет“

О „Хамлету“ Стафана Валдемара Холма шведски и светски критичари написали су хвалоспеве. Оно што је заједничко у оциени већине је да је Холм од Хамлета „направио интимну причу“ (Observer) и да је „цела продукција нека врста славља у част позоришта“ (Wal Street Journal).

дине „Духови“ (у којој је Малмшо играо са оцем, такође Бергмановим глумцем Јаном Малмшоом) у међувремену је достигао пуну зрелост у тумачењу ликова класичне драмске литературе. Јунас Малмшо је стални члан ансамбла Драматена, али и познати филмски и

телевизијски глумац. У осталим улогама су Бјорн Гранат (Клаудије/Дух), Стина Екбалд (Гертруда), Ребека Хемсе (Офелија), Магнус Ернер (Полоније), Ерик Ен (Ларерт), Ромин Стегмар (Хорације).

Иако прича о пролазности, личној и позоришној, Холмов „Хамлет“ је представа која је пуна игре и светлости. (У представи не само да нема мрачних сцена, него нема ни уобичајених замрачења између појединих призора!) Нетипичан је и избор музике америчког поп-дуета „Кокороузи“, а за нашу публику може да буде занимљива информација да је сценографикиња Бенте Лике Милер инспирацију за приказ данског двора нашла у сећању на једну своју посету – Титовој вили на Бледу!

■ Славко Милановић ■

Тешко је изаћ

Наташа Јовић Тривић, мецосопран, првакиња Опере Народног позоришта у Београду овогодишња је добитница Награде УМУС-а за улогу Шарлоте у Маснеовом „Вертеру“. Ово је још једно у низу признања које је Наташа до сада стекла у каријери, између осталих добила је и другу награду жирија као и специјалну награду на међународном такмичењу „Борис Кристоф“ у Софији 2000. године, специјалну награду у Падови на такмичењу „Ирис Адами Корадети“ 2004, као и трећу награду на такмичењу „Ријека белканто“ 2005. године. Бројне су улоге у којима смо је гледали на нашој сцени: Кармен („Кармен“), Принчипеса де Бујон („Адријана Лекуврер“), Олга („Евгеније Оњегин“), Анђа („На Уранку“), Адучена („Трубадур“), Улрика („Бал под маскама“), Амнерис („Аида“)... Према речима критике Наташа Јовић Тривић је „Најлепши глас наше оперске сцене“, „Изузетно елегантне сценске појаве она са лакоћом и надахнуто савладава деоницу великог и вокалног и психолошког распона. Њена Шарлота је разоружавајућа...“.

Награда УМУС-а је већ друго признање, поред Похвале Народног позоришта, које сте добили за улогу Шарлоте у Маснеовом „Вертеру“. Како сте доживели овај лик?

Ова награда је за мене изузетно важна, прво зато што је додељују колеге и друго што има пуно музичких продукција, толико одличних концерата и представа а при томе ту награду ретко добијају певачи. Улога Шарлоте је можда за данашње време пасе, али када смо почели да радимо, редитељ Небојша Брадић је мало померио радњу на почетак двадесетог века, на време буђења грађанске свести и еманципацију код жена. Анализирали смо лик

Шарлоте слој по слој од тога да мајка представља снажну фигуру у њеном животу, која јој држи једну смерницу, а са друге стране њен истински темперамент и њене емоције испод тог слоја. Од једне шармантне младе девојке у првом чину која просто жели да се мало забавља, у другом чину она је супруга која испуњава своје дужности а с друге стране у њој се буди њена женска страст, темперамент који наравно у трећем и четвртном чину кулминира. Веома волим ту слојевитост и све оно што ми је било вокално

Чињеница је да Гетеов „Вертер“ није само љубавна прича, то је прича о једном периоду бунтовништва против феудалистичке форме, док је Маснеова прича искључиво љубавна. Мишел Пласон у свом интервјуу који је дао када је радио „Вертера“ каже да је Шарлота у ствари најважнији лик „Вертера“. Њена слојевитост је јако битна, њен сукоб са самом собом са својом љубављу, страшћу, са формом, са наслеђем које јој је мајка оставила.

Од априла до јуна

Април месец обележила су бројна гостовања. Народно позориште је, најпре, гостовало у Пожаревцу са „Фигаровом женидбом и разводом“ (2.4) у режији Слободана Унковског и одмах, затим, у истом граду са представом „Дервиш и смрт“ (5.4) у режији Егона Савина. Зајечарска публика је имала прилику да види представу „За-

гонетне варијације“ (7.4) коју је режирао Божидар Ђуровић, а у Пријеполу је одиграна представа „Кир Јања“ (11.4.) у режији Егона Савина. Потом је национални театар гостовао у Смедереву са представом „Др“ (13.4) у режији Јагоша Марковића, па у Врању (16.4) и у Руми (24.4) са „Женидбом“ у режији Славенка Салетовића. У Студентском граду је одиграна представа „Сексуалне неурозе наших родитеља“

и из себе

но компликовано помоћу израза и интерпретације сам успела да савладам.

Прошле године сте по први пут тумачили улогу Кармен...

Прошле године сам имала три дебија у „Кармен“, „Вертеру“ и „Аиди“, што је доста амбициозно. За улогу Кармен добила сам коментаре да је потпуно другачија од других, што ме је веома обрадовало. Желела сам да је прилагодим себи пре свега јер је Кармен већ толико година играна у Народном позоришту, имамо толико добрих Кармен у историји

Народног позоришта па до дана данашњег, да једноставно нисам ни једнога тренутка хтела да личим на било кога. У припремању улоге много ми је помогла госпођа Ружа Поспиш Балдани која је била врхунска Кармен, од Скале, Метрополитена и даље, са којом сам радила две недеље. Она ми је понудила нека решења која је урадила са разним редитељима и ево сада, после шесте представе по реду, моја Кармен добија онај лик који мислим да би требало коначно да буде.

Када радите на некој улози

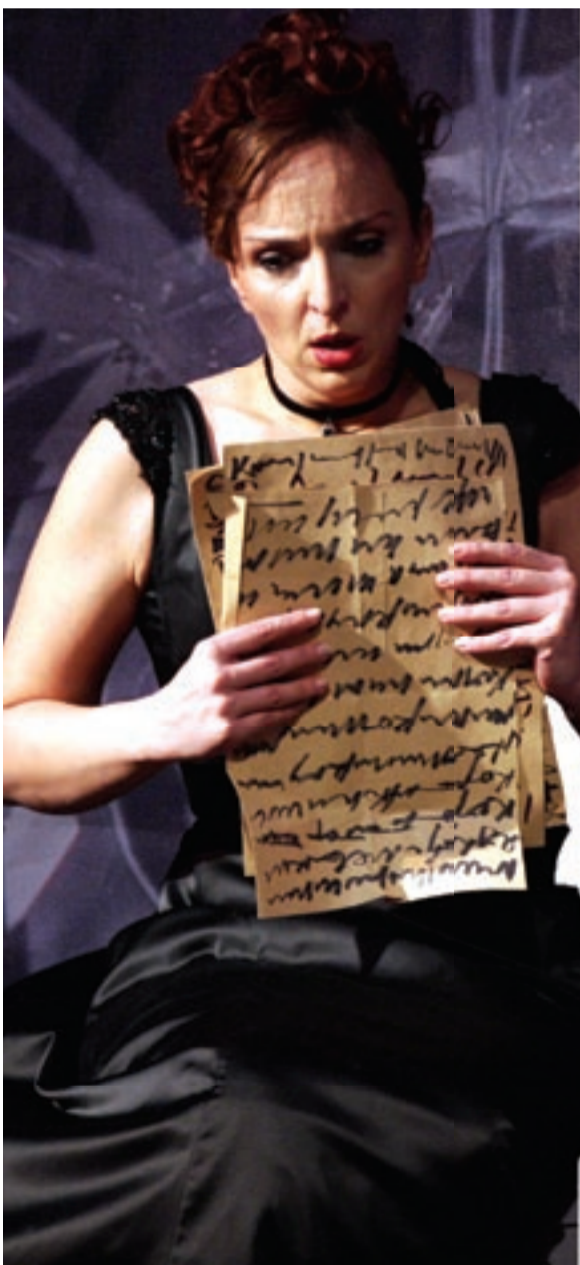
колико је битно да сами проникнете у лик а колико је значајна сарадња са редитељем, педагогом?

Веома су важни редитељи, педагози и диригенти јер је понекад врло тешко изаћи из себе. Мени је редитељ Јагош Марковић пуно помогао када смо радили „Пепељугу“. У комичној улози

Тизбе нисам се добро осећала. После пет, шест проба успела сам да

се опустим јер ми је редитељ показао како у ствари треба некада и претерати, не вулгарно већ просто мало појачати оно што имаш у себи да бимо глумци да допре до публике.

■ Вања Косанић ■

Краљ Лир

Од 1938. године, када је први пут изведен Шекспиров „Краљ Лир“ у Националном театру Атине, до данас је ово дело играно у Грчкој укупно пет пута. Последња поставка је била у истом позоришту 2002. године, у режији добро познатог, како београдским, тако и атинским позоришним гледаоцима, Слободана Унковског. Продукција Националног театра северне Грчке је, дакле, пета поставка овог значајног комада који је одавно однео победу над временом. Национални театар северне Грчке је позвао у госте атинског редитеља Статиса Ливатиноса, дипломираног студента Московског Позоришног Института, својевремено дугогодишњег Управника Експерименталне сцене Националног театра у Атине, да постави „Лира“ у чијој се насловној улози појављује један од последњих позоришних бардова ове земље, Никита Цакироглу (иначе, Управник Националног театра северне Грчке). Београдска позоришна публика ће крајем маја у Народном позоришту први пут имати прилику да се упозна са његовом режијом, као и са ансамблом гостију из Солуна.

Двоипосатна представа овог позоришта је захуктала локомотива, или брзи ледоломац, који се хвата у коштац са унутрашњим и спољашњим лудилом човека и света који га окружује. Ово је један жестоки обрачун, без милости и без синкопа, који не оставља ни времена ни предаха његовим учесницима. Управо као што је то и епоха чији смо protagonisti, милом или силом. Лир је представник (ако не оличење, због своје сатрости и застрањености) човека изгубљених власти и моћи, који сав њихов значај, као и личну неопходност њиховог поседовања, схвата управо у тренутку кад му тле измиче испод ногу. Енергија и убитачни ритам јесу основне одлике ове представе, ослоњене на рок музику, која је својеврсни стуб носач солунског „Лира“. Плејада младих

Никита Цакироглу као Краљ Лир

глумца у браворузној игри телесног театра, постављена је насупрот Лиру једног другог времена (ако се има у виду генерацијски јаз), али и савременог протагонисте (ако се узме у обзир непоштедни бој за премоћ и превласт). При том, овакво виђење „Лира“ се ни по чему не коси са његовом класичном структуром, проистеклом из Шекспировог, до-

Статис Ливатинос је у једном интервјуу изјавио да су немили догађаји не тако давног насиља на атинским улицама (након несрећне погибије младог гимназијалца), пресудно утицали на формирање представе и да су били њен основни зајамцац.

словце поштованог, текста.

У тако немилосној борби остало је отворено питање права и правде, посматраних из било ког оптичког угла. Граница између добра и зла тако бива померена у сфере недефинисаног. Без обзира колико Ливатинос не развија Шекспирове карактере, већ их приказује завршене од почетка, као парадигме (зле сестре су зле, као прототип у бајци, добри Гло-

стеров син је добар, по истом принципу), та иста стварност која му је била бусола при постављању овог комада на сцену, ту и тамо га демантује, и преузима узде у своје руке. По начелу да сила рађа силу, агресија агресију, и да се у том врзину колу ретко ко сналази. Односно, да су сви победници губитници, и обратно. Јер оно што Глостер није видео док је имао очи, постало му је јасно слепом. По далеком узору на свога претка Едипа.

Последњи догађаји, не само у Атине, и не само они који су везани за необуздану агресију, већ и укупна слика савременог света, указују на стање неравнотеже и хаоса. Хаос је доминантан и у представи солунског Националног театра, на свеукупан начин, баш колико је и у животу. Лудило и хаос човека и породичних односа налазе свој пандам у ширем окружењу и догађајима који измичу свакој контроли.

Ако се сложимо са поређењем Питера Брука да је „Шекспир комад угља“ и да је његов почетак и крај везан за сагоревање, које пружа неопходну нам светлост и топлоту, представа „Лира“ солунског Националног театра је представа играна до границе усјања. Па ко се опече, а ко спасе!

■ Гага Росић ■

више од 20 гостовања Народног позоришта

(28.4) у режији Татјане Мандић Ригонат, а вечерас у Лебану, вароши у близини Лесковца, играју се „Ковачи“ у режији Стефана Саблића. Почетком маја, од 3. до 5. Драма гостује на престижном Фестивалу у Ријеци, са представом „Сексуалне неурозе наших родитеља“. Планирано је да 15. маја Народно позориште одржи Гала концерт у Панчеву, „Велика драма“ ће 16. маја бити на сцени у Трстенику,

„Лажа и паралажа“ 17. 5. у Врбасу, балет „Ко то тамо пева“ 19.5. у Пожаревцу, „Покондирена тиква“, 23.5. у Убу, „Нова Страдија“, 25.5. у Панчеву, опера „Вертер“, 29.5. у Нишу и „Рибарске свађе“ 30.5. у Ивањици.

Представа „Дервиш и смрт“ у режији Егона Савина, коју су и критичари и публика оценили највишим оценама, гостоваће најпре на Јоакимфесту 13. маја, а затим ће се

наћи и на репертоару Стеријиног позорја 27. и 28. маја, да би се већ 1. јуна представила бањалучкој публици на међународном фестивалу Театар фест „Петар Кочић“, а сутрадан ће се „Дервиш и смрт“ наћи у Зеници на Фестивалу БиХ драме. На овом Фестивалу међународног карактера, који је конципиран као фестивал домаће драме на нивоу Босне и Херцеговине, учествоваће у такмичарском делу и Театар „Хи-

стрион“ из Загреба, Градски театар из Измита (Турска), Босанско народно позориште из Зенице, Народно позориште из Мостара и Сарајевски ратни театар (САРТ). Потом следе припреме за летње фестивале у августу, па би требало да се „Дервиш и смрт“ нађе на Фестивалу Будва-град театар и на Фестивалу у Смедереву.

Премијера представе „Сви смо ми Мики Маус“ Маје Пелевић (на-

грађена на анонимном конкурсном Стеријиног позорја за драмски текст за 2007) у продукцији Стеријиног позорја, позоришта „Бункер“ из Љубљане и Народног позоришта у Београду, очекује се почетком јуна у Новом Саду на Стеријином позорју, док је премијерно извођење ове представе у Народном позоришту планирано два дана након фестивалске изведбе.

С. Ж.

СТЕРИЈА НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА (18) | ПИШЕ ЈЕЛИЦА СТЕВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Стеријина „Тиква“ у транзицији

Стеријина зрела комедија о богатој удовици-опанчарки која се по мужевљевој смрти покондирује и жели да преко ноћи од мајсторице постане дама, последњи је Стеријин комад који је, до данас, Народо позориште поставило на свој драмски репертоар. У режији Јагоша Марковића, сценографији Бориса Максимовића и костимима Божане Јовановић, уз помоћ драматурга Молине Удовички Фотез, Љиљане Мркић Поповић (сценски говор), Марије Момиров (сценски покрет) и Милана Алавање (специјални ефекти), премијера је била на Великој сцени 27. фебруара 2007. Насловна улога је поверена Олги Одановић Петровић, њену кћи Евицу тумачи Хана Јовчић (касније и Ивана Шћепановић), Феминог брата Митра игра Дарко Томовић, служавку Анчицу Јелена Хелц (потом и Хана Јовчић), шегрта Јована Михаило Лађевац (касније Милош Ђорђевић), чанколизу Сару игра Александра Николић, Светозара Ружичића Александар Срећковић, а Василија – Бранислав Томашевић.

Како то често бива са многим представама, а нарочито са оним комадима наших највећих комедиографа, Стерије и Нушића, критичари и овог пута имају различита, па и контрадикторна мишљења. Оцене представе у целини се крећу од констатације да је она „нешто суштински ново у тумачењу Стерије“, „значајна, по цену да није јако смешна“, преко жаљења што у јеку поновних покушаја да се „по ко зна који пут поново укључујемо у Европу“ није искоришћена прилика коју пружа предложак да се „жестоко исмеје тенденција да се из ње (Европе) у наш простор, без икакве критичности, пренеси све што је и тамо помодно, па чак и штетно“, па све до негодовања због жанровског измештања (које има више претеча), као и због помањкања сценског оправдања за промену поенте – да је Фемина покондиреност у ствари „невешта, али искрена побуна против свеопштег провинцијализма“. Сходно томе, редитељ је проглашен главним кривцем што су „*текст комада и текст представе*“ два потпуно паралелна тока, која се само крајње спорадично и необавезно укрштају“, али и најзаслужнијим за успех

да „комедију, њен простор, време и значења, прошири и помери“. Сценограф и костимограф доприносе „отварању, просветљењу Стеријине комедије“ – Максимовић широким, мирним равничарским екстеријером обилато покривеним зрнељем кукуруза, Јовановићева лаким, белним тканинама у које је оденула јунаке.

Веома је велик и распон оцена креације тумача захтевног насловног лика, Олге Одановић Петровић. Од готово панегиричних похвала њеном комичарском таленту и њеним „невероватним моћима гротеске и апсурда“, па до замерки да је, упркос „неоспорном и супериорном“ дару, овог пута – претерала гесту и гротески и начинила Фему „неком врстом неукроћене женске горопади“, па чак и „умоболном“. Ружичић у Срећковићевом тумачењу и кад је „очигледан шарлатан, ситан смутљивац“ и даље остаје „шармантан, смушени занесењак, искрено уверен у своју квазикњижевну мисију“, Николићка мајсторски даје Сару којој је „чанколиз психолошки профил, не намера да ућари“, а Јовчићка, Хелцова и Томашевић играју Евицу, Анчицу и Василија „у линији

'природних', нормалних, традиционалних бића, па ипак, стилизујући простодушност, ваљаност, младост, њене врлине и дарове“, док Лађевац свом Јовану додаје „нешто више бурлескног враголања“. Феминог брата Митра, резонера „трезвеног, саосећајног, али не и ограниченог“, с успехом доноси Дарко Томовић.

А публика, како то бива, не обраћа пажњу на контрадикторне критике. Она просто – воли Стерију, његове комаде и, скоро увек, представе које су по њима настале. Да је тако и овог пута, потврђује статистика: до сада је одиграно 39 представа, пред

више од 16000 гледалаца – на матичној сцени, али и на гостовањима у земљи и веома успешним наступима на сценама ЦНП у Подгорици и бечког „Акцент театра“. Нису изостала ни званична признања: за улогу Ружичића Александар Срећковић је добио Награду Народног позоришта, а читав ансамбл представе Похвалу, представа је освојила Grand prix на XV Међународном позоришном фестивалу „Вршачка позоришна јесен“, а Олга Одановић је постала носилац „Зорановог брка“ на Данима Зорана Радмиловића у Зајечару.

(наставиће се)

ЛИЧНОСТИ БЕОГРАДСКОГ БАЛЕТА (1) | ПИШЕ МИЛИЦА ЗАЈЦЕВ

ФЕЉТОН

Димитрије Парлић - кореографски чаробњак

Целокупном својом уметничком делатношћу Димитрије Парлић (1916-1986), наш најпознатији кореограф, оставио је трајан печат не само на београдски Балет и балетску уметност у нашем региону, већ и на многе играчке сцене у Европи и свету.

Његова уметничка биографија почиње играчким опусом, а затим се наставља кореографским стваралаштвом. За четири деценије Парлић је поставио сто четрдесет премијерних кореографија у балетима и операма од чега шест праивођења домаћих и два инострана балета, као и шеснаест југословенских балетских премијера и три београдске.

Парлићево име се први пут јављује на позоришном плакату 12. децембра 1936. године, када је као полазник I године Глумачко-балетске школе у Београду играо улогу Боба у Форстеровој драми „Робинсон не сме умрети“. Затим је до 1939. остварио још дванаест драмских улога. Од 1938. када је заиграо Црнца у „Шехерезади“ Римског-Корсакова, до 1968. када је одиграо своју последњу балетску улогу – оца Лоренца у „Ромеу и Јулији“ - он је остварио шест

играчких ликова у Загребу и тридесет девет плесних улога у Београду. Посебно се истичу његове интерпретације главних личности у праизведби „Охридске легенде“ 1948. и премијери „Ромеа и Јулије“ 1949. у Београду.

Почеци Парлићевог кореографског рада везани су за ангажман у Загребу где је поставио плесне сцене у опери „Пикова дама“ П.И. Чајковског. Први целовечерњи балет „Копелију“ Леа Делиба поставио је јуна 1948. у Београду, само годину дана доцније „Ромеа и Јулију“ С. Прокофјева, којем ће се често враћати усавршавајући првобитну верзију и то три пута у Београду (1949, 1968, 1979), у Загребу 1964, у Скопљу 1962 и 1969, а после његове смрти Вишња Ђорђевић је пренела његову кореографију на сцену ХНК у Сплиту (1989).

На београдској балетској позорници посебно је значајна поставка балетске вечери са „Орфејом“ Стравинског, „Јоландом“ Каломириса и Симфонијом у Цедурду Стравинског. Тада је Парлић први пут у Београду доследно применио неокласичан стил балетске игре, што је представљало новину у позоришном животу нашег главног града, новину која је са одобравањем прихваћена.

С обзиром на ограничен простор за личности београдског Балета у нашем листу, овом приликом помињемо само најзначајнија његова кореографска дела. У њих свакако спада и „Чудесни мандарин“

Беле Бартока са Душанком Сифниос, којим је 1957. године отворен Театар нација у Паризу. Ово дело је Парлић поставио тада савременом играчком лексиком коју је ценио и Морис Бежар када га је позвао да за његов ансамбл уради овај Бартоков балет.

Иако 1957. године почиње Парлићево ангажовање у свету, он се упорно враћа нашим сценама. У години прославе стогодишњице Народног позоришта у Београду, 1968. и поред веома значајних ангажмана у иностранству Парлић поставља Менотијевог „Сембастијана“ и „Шесту симфонију“ Чајковског. После чисто класичне обнове „Копелије“ следи 1970. године његова поставка „Лабудовог језера“, која се задржала у готово идентичном виду до данашњих дана на београдској сцени.

Зрелост Парлића као кореографа и зрелост београдског балетског ансамбла изнедрили су антологијску пред-

ставу „Хуана од Царисе“ Вернера Ека (1972) са Јованком Бјегојевић и Милорадом Мишковићем у главним улогама.

Парлић је од почетка свога кореографског рада пратио збивања у тада савременом балетском свету. Зналачки је посматрао кореографије других, да би са маштом чаробњака исто дело поставио још промишљеније. Имао је и дар и интуицију да све своје балете беспрекорно уобличи и са режијске стране. Тако је, настојећи да буде актуелан, одабрао „Ану Каренину“ Родиона Шchedрина и поставио је у Београду убрзо после праизвођења у Москви.

У кореографском стваралаштву Парлића балети домаћих композитора били су трајна преокупација. У раздобљу 1946-1986. он је поставио „Лицитарско срце“ и „Кинеску причу“ Крешимира Барановића, „Македонску повест“ Глигора Смокварског, „Човека пред огледалом“ и „Апасионато“ Милка Келемена, „Симфонијски триптихон“ Петра Коњовића, „Охридску легенду“ Стевана Христића, „Катарину Измаилову 77“ Рудолфа Бручија и свој једини телевизијски балет „Под земљом“, Станојла Рајичића.

(наставиће се)